

SEFER HAMITZVOT #197 – LENDING MONEY

(1) שמות פרק כב פסוק כד

אם כסף תלוה את עמי את העני עמך לא תהיה לו כנשה לא תשימון עליו נשך:

רש"י שמות פרק כב פסוק כד

(כד) אם כסף תלוה את עמי - רבי ישמעאל אומר כל אם ואם שבתורה רשות, חוץ משלושה וזה אחד מהן: את עמי - עמי וגוי, עמי קודם. עני ועשיר, עני קודם. עני עירך ועני עיר אחרת, עני עירך קודמין. וזה משמעו אם כסף תלוה, את עמי תלוהו, ולא לגוי ולאיזה מעמי, את העני, ולאיזה עני לאותו שעמך. דבר אחר את העני, שלא תנהג בו מנהג בזיון בהלוואה, שהוא עמי:

(2) דברים פרק טו

(ז) כי יהיה בך אביון מאחד אחיך באחד שעריך בארצך אשר יקוק אלהיך נתן לך לא תאמץ את לבבך ולא תקפץ את ירך מאחיק האביון: (ח) כי פתח תפתח את ירך לו והעבט תעביטנו די מחסרו אשר יחסר לו:

(3) ספר המצוות לרמב"ם מצות עשה קצז

והמצוה הקצ"ז היא שצונו להלוות לעני להרחיב לו ולהקל עניינו. ומצוה זו היא היותר חזקה ויותר מחוייבת מכל מצות צדקה. כי מי שנתבזה וגלה פניו לשאול מידי האנשים אין צרות עניינו סר מעליו כמו המכוסה שירצה להעזר עד שלא יתגלה עניינו ולא יתבזה. והציווי במצוה זו הוא אמרו יתעלה (משפטי' כב) אם כסף תלוה את עמי את העני עמך. ולשון מכילתא כל אם ואם שבתורה רשות חוץ משלושה אחד מהם אם כסף תלוה את עמי. אמרו אם כסף תלוה חובה אתה אומר חובה או אינו אלא רשות תלמוד לומר [ראה טו ח] והעבט תעביטנו חובה ולא רשות.

ONLY TO POOR PEOPLE?

(4) תלמוד בבלי מסכת סוכה דף מט עמוד ב

תנו רבנן: בשלשה דברים גדולה גמילות חסדים יותר מן הצדקה, צדקה - בממונו, גמילות חסדים - בין בגופו בין בממונו. צדקה - לעניים, גמילות חסדים - בין לעניים בין לעשירים. צדקה - לחיים, גמילות חסדים - בין לחיים בין למתים.

(5) רמב"ם הלכות מלוה ולוה פרק א הלכה א

מצות עשה להלוות לעניי ישראל שנאמר אם כסף תלוה את עמי את העני עמך, יכול רשות תלמוד לומר העבט תעביטנו וגו' ומצוה זו גדולה מן הצדקה אל העני השואל שזה כבר

נצרך לשאול וזה עדיין לא הגיע למדה זו, והתורה הקפידה על מי שימנע מלהלוות לעני שנאמר ורעה עינך באחיך האביון וגו'.

(6) תלמוד בבלי מסכת בבא מציעא דף עא עמוד א

דתני רב יוסף: +שמות כ"ב+ אם כסף תלוה את עמי את העני עמך, עמי ונכרי - עמי קודם, עני ועשיר - עני קודם, ענייך ועניי עירך - ענייך קודמין, עניי עירך ועניי עיר אחרת - עניי עירך קודמין. אמר רב: עמי ונכרי עמי קודם פשיטא! - אמר רב נחמן אמר לי הונא: לא נצרכא דאפילו לנכרי ברבית ולישראל בחנם.

LENDING v TAZEDAKAH: ONE MITZVAH OR TWO?

(7) רמב"ם הלכות מתנות עניים פרק י הלכה ז

שמנה מעלות יש בצדקה זו למעלה מזו, מעלה גדולה שאין למעלה ממנה זה המחזיק ביד ישראל שמך ונותן לו מתנה או הלואה או עושה עמו שותפות או ממציא לו מלאכה כדי לחזק את ידו עד שלא יצטרך לבריות לשאול, ועל זה נאמר והחזקת בו גר ותושב וחי עמך כלומר החזק בו עד שלא יפול ויצטרך.

(8) רמב"ם הלכות אבל פרק יד הלכה א

מצות עשה של דבריהם לבקר חולים, ולנחם אבלים, ולהוציא המת, ולהכניס הכלה, וללוות האורחים, ולהתעסק בכל צרכי הקבורה, לשאת על הכתף, ולילך לפניו ולספוד ולחפור ולקבור, וכן לשמח הכלה והחתן, ולסעדם בכל צרכיהם, ואלו הן גמילות חסדים שבגופו שאין להם שיעור, אף על פי שכל מצות אלו מדבריהם הרי הן בכלל ואהבת לרעך כמוך, כל הדברים שאתה רוצה שיעשו אותם לך אחרים, עשה אתה אותן לאחריך בתורה ובמצות.

ROV – ONCE THERE'S A SPECIFIC TZIVUY, IT TAKES ON ADDED IMPORTANCE.

MAYBE THAT'S WHY LENDING COMES BEFORE TZEDAKAH.

(9) ספר החינוך מצוה 10

להלוות לעני, כהשגת היד כפי מה שצריך לו, למען הרחיב לו ולהקל מעליו אנחתו. וזאת המצוה של הלואה היא יותר חזקה ומחוייבת ממצות נתינת הצדקה, שמי שנתגלה ונודע דחקו בין בני אדם וגילה פניו לשאול מהן אין דחקו ואפילתו כמי שעדיין לא בא לאותה בושה וירא מהכנס בה, ואם יהיה לו מעט סעד של הלואה, במה שירוח מעט אולי לא יצטרך לבא לשאלה לעולם, וכשירחמו האל בריוח ישלם נשיו ויחיה בנותר. ועל כן הזהירנו תורתנו השלימה על זה לסעוד המך בהלואה טרם יצטרך לבוא אל השאלה